

om den doop dat alleen als opvangende endste tegen- doop als ge- vondmaal als

and, waar de porgetrokken belijdenis des doornien, wil tusschen het loof en het dan ook niets en te beslist maatschap der twingend lid- geloofs aflegt, el dan om tot worden, en er des Heeren daarom wordt ook niet op- men met de aarhouden van ft, ook al heeft naar wordt nog men met den hart moet ge- nemens is ten geen belijdenis met een leugen treden.

men, het is het handhaaft ronden heeft, tting geen het anner men in seing van den at ten Avond- en uit het oog t het doen van plicht is, die volwassen lid- ten tweede, dat niet om daar en sterk geloof d, om voor ons versterking van , de fout schuilt nis des geloofs or de gemeente zekerd was een hebben aan de geyng der son- geest dan, dat evraagd heeft : f, zijt ge een aar dat Hij ge- van My? Wie menschen, dien vader in de he- is een belijden en belijden, dat t verstaand, maar voor ons is de ter zielen. En Avondmaal niet te leggen van achten is te doen eenige offerande waarp al onze gevestigd staat.

duidelijk wordt een het bezwaar ond weg vallen. , hoe zwak en e zijn moge, zal telen om in dien En dat dit de vating van de : genoeg al wat s leert. Dat is zelf van zijn dis- is de belijdenis gelisten hebben of heiden, die m. Er is nooit e een kind Gods maar geloof ge id en Verlosser. or een kind Gods geantwoord wor- al maakt het en onderscheid, d voor dengene, d wordt. Indien al hem gevraagd van God, weet korene zijt? het soelijk gevallen : Hebt ge mij rus antwoorden : n, gij weet, dat

christuurlijke op- les plaats heeft re opvatting, is at bij zooven enis des geloofs is, dat ook de enis des geloofs de bediening des ie op den voor- te oorzaken van s u blootgelegd. s op gevallen, met doopleden, e prediking des reze des Heeren is, de tekenen eken, maar die geloofs durven onze vaderen te levend geloof in wen des harten, e betrachting raamheid, den s in zich nog bevinden). De- te verklaren en Kerk uit te ogen. Er moet orden met alle ghheid om ze moeten gewezen n roeping, maar ondervangen en

wegenomen worden; vooral de rijke en heerslijke beteekenis van het Avondmaal, dat dient om het zwakke geloof te sterken, moet voor hen beter in het licht gesteld worden. Zoo moet men zich over zulken naar het woord van Judas ontfemen, omdat hier geen zondigen met opgeheven hand is, maar een schuchterheid, die uit een verkeerd inzicht in de belijdenis des geloofs en het Avondmaal voortvloeit. In zulke gevallen nu, en daarop heeft de Synode van Amsterdam blijkbaar het oog gehad, kan men niet zeggen, dat de kinderen van zulke ouders buiten het genadeverbond geboren zijn. De openbare belijdenis des geloofs ontbreekt, maar daarom kan men nog niet zeggen, dat desulken zich als „ongelooften“ openbaren. Intendeel, wanneer de predikant of kerkeraad persoonlijk met hen spreekt, willen ze wel gaarne hun geloof, hoe zwak het ook zijn moge, belijden; de ernst van hun wandel geeft wel degelijk waarborg, dat de kinderen in zulk een gein godsalig zullen worden opgevoed; en wanneer ze den doop voor hun kinderen legeren, dan geschiedt dit niet uit gewoonte of superstitie, maar omdat ze voor die kinde- ren de verzegeling van de genade Gods be- geeren. Dat ze niet consequent zijn, dat hun niet openlijk belijden van den naam van Christus een zonde is, dat het wegblijven van het genademiddel van het Avondmaal hen zelf van veel zegen berooft, dat ze in een on- geordend wandelen, — dat alles zij voortstoots toegeeven, en op den duur kan deze toestand ook niet gedragen worden. Maar zoolang de Kerk nog aan hen arbeidt en op den weg der gehoorsaamheid hen tracht te brengen, mogen ze niet als „on- geloofigen“ beschouwd worden, en kunnen hun kinderen ook niet buiten het verbond der genade worden gerekend. Wat Calvin bij den doop zoo treffend heeft opgemerkt, dat de weldaden van het genadeverbond niet te eng mogen worden opgevat, maar veelzoo ruim mogelijk moeten uitge- deeld, geldt ook voor deze gevallen. Er is een grens, een grens, die nooit door de Kerk mag worden uitgewischt, zal de heil- ghheid van het Sacrament niet geschonden worden, en die grens wenschen we streng te handhaven. Die grens ligt daar, waar de ouders metterdaad als ongelooften en ongehoorzaam aan het verbond Gods zijn openbaar geworden. Maar waar dit niet het geval is; waar de Kerk naar het oor- deel der liefde de ouders nog voor geloof- ighen houden mag, daar mag de doop aan hun kinderen ook bedien worden. Zoo hebben onze vaderen die steeds geleerd, met name tegenover de Independenten, die ook hier zondigen door overdrijving van een op zichzelf juist beginsel, gelijk een volgend artikel zal aantoonen.

DR. H. H. K.

## Tegstafel.

F. J. J. BUTTENDIJK. SCHETS EENER ANALYSE DER FUNCTIES VAN ORGANEN EN ORGANISMEN.

II. Na het, in mijn vorig artikel vermeld, inlei- dend hoofdstuk, gaat de heer BUTTENDIJK in zijn essay over tot de bespreking van de functies en daarna van het ontstaan der „organen“. Ik wil trachten ook daarvan een overzicht te geven. Is ieder „orgaan“ of lid van een organisme, men denke weer aan „n spier“, maar aan ook „n cel als de witte bloedcel, — levende stof, BUTTENDIJK, die niet wil „verduwen de grens tusschen doode en levende stof“, acht het een „denkfout“ wanneer men de functie van een orgaan gaat vergelijken met de werking van een deel een machine. Zulk een vergelijking toch is voor hem, wat ik zou willen noemen: een valsche analogie. In zulk een vergelijking bij zijn bespreking op de functies of levensverrichtingen der organen of leden van een organisme dus uitgesloten, evenzeer acht hij uitgesloten, dat aan de levende stof zelf, dat aan de cellen, en aan de organen, die uit de cellen zijn opgebouwd, immaterieele of geestelijke eigenschappen, zoals bewijzen en doeltreffing, zou zijn toe te kennen. Zulk een toekenning, gelijk door het vitalisme of de leer van de „levenskraft“, ook in haar ver- nieuwend vorm van „Neo-vitalisme“, geschiedt, valt toch samen met de toekenning aan de levende stof, aan cellen en organen van een „psyché“ of ziel. Ik houd de eerste Griekse denkers met hun *psyche* of leer van „het leven in de stof“ nog geen verschil tusschen levende en doode stof, het begrip *leven*, dat voor ons aan het begrip „levende stof“, is verbonden, mag, naar het ook mij voorkomt, nog niet met „telig“ of „psychisch“ leven verzeelveld. Wie daarom zouder meer, dat is zonder zijn woorden nader toe te lichten, van „bezielde“ stof spreekt als bij „levende“ stof bedoelt, levert gevaar van „begripverwarring“ te veroorzaken. Ook BUTTENDIJK wil daarom de functies of levensverrichtingen der organen niet, zoals hij nadrukkelijk zegt, toeschrijven aan een in die organen besloten psyché, of iets wat daarmee overeenkomt.

Herinneren wij ons nu, dat BUTTENDIJK met zijn bespreking op de functies der „organen“, wenscht te leeren weten „in hoeverre deze functies of verrichtingen mechanisch-materialis- tisch zijn te verstaan en of onstoffelijke oor- zaken daartoe bijdragen“, — dan laat zich, uit het bovenstaande, reeds vermoeden hoe voor zijn denken deze functies niet zijn te verstaan. Het kan, bij zijn niet verduwen van de grens tusschen doode en levende stof, niet zijn een „mechanisch-materialistisch“ verstaan in dien zin, dat deze functies verrichtingen zouden zijn van doode stof. Maar, bij zijn specifieke onder- scheiding, in het begrip „immaterieele realiteit“ of „onstoffelijke zakelijkheid“, tusschen „leven“ en „delig“ of „psychisch“ leven, kan het ook niet zijn een „vitalistisch“ verstaan. Bij lesing van zijn verhandeling wordt dit vermoeden tot zekerheid.

Het resultaat waartoe BUTTENDIJK, op grond, ook van eigen onderzoek, kwam, is, naar hij mededeelt, dat de functies of levensverrichtin- gen der organen zijn terug te brengen tot de grondwerkzaamheden der levende stof en dat deze functies, even als die grondwerkzaamheden

self, alsoo zijn te verstaan uit de samenwerking van fysisch-chemische processen, „welke processen in de doode stof geschieden voor- komen“.

En wijl nu in deze „mechanisch“ of door „druk en stoot“ werkende processen zelf „n zich-op-n „doel“ richtend streven is nageslo- ten, acht hij, dat ook de functies der organen voor de levensverrichting in dezen zin „mecha- nistisch“ en dus met uitsluiting van een zich op „een doel-richtend streven“ zijn te ver- staan. Ook al is hij afkeerig van de „in de literatuur nog steeds voorkomende oppervlak- kige mechanistische verklaringen der levens verschijnselen“, en al acht hij met RIJK KRAMER „dat de resorbtie- en secretievorschijnselen me- de osmotische wetten in strijd zijn“ — het is zijn vaste overtuiging, dat „een doel in het orgaan voor het orgaan“ nergens is te herken- nen“. O. m. somt hij daartoe op de fysisch- chemische oorzaken, welke optreden bij de contractie of samentrekking van elke spier, ook bij dien van insectenvleugelspieren of de sluit- spier van een mossel. Iets wat ons „in principe den aard der krachten doet vermoeden welke bij de spiercontractie een rol spelen.“

Ook wat de waarneming omtrent „aanpassing“ van „een orgaan“ leert, acht BUTTENDIJK geen instantie tegen zijn mechanistische theorie om- trent de functies der organen.

Verstaat men onder „aanpassing“ een eigen- schap, die, met de „voortplanting“, alleen aan een „organisme“ toekomt, en wel: „de eigenschap van onder (beperkte) gewijzigde omstandigheden even „doelmatig“ te functioneeren als onder den eerst bestaanden toestand het geval was“, — dan men op grond van wat bij een „orgaan“ omtrent „aanpassing“ is waargenomen, aan een immaterieel, in den zin van psychisch of zielig principe of aan een doel in het orgaan voor be- orgaan meent te moeten denken, — acht hij natuurwetenschappelijk een denkfout.

Een denkfout als: het zich „aanpassen“ aan de temperatuur en daarbij binnen zekere gren- sen „doelmatig“ (voor het uurwerk) blijven functioneeren, van den compensatieslagger van een uurwerk, te vereenzelvigen met het zich „aanpassen“ van een organisme.

Meent BUTTENDIJK alsoo de functies der orga- nen mechanistisch en dus met uitsluiting van de die organen zelf werkende geestelijke of zielige oorzaken te moeten verklaren, „de samen- stelling en structuur van het eenvoudigste orgaan, is reeds“, zoo zegt hij, „van een ge- compliceerdheid, van een samenwerken of samentreffen van stof en kracht, als nergens in de doode stof voorkomt.“

Na dus, in zijn tweede hoofdstuk, zijn ver- staan van de functies of verrichtingen der „organen“ te hebben uiteengezet, komt hij dan in zijn derde hoofdstuk tot het ontstaan der „organen“.

Met instemming en ter inleiding daarop citeert hij uit de, door DONDERS te UTRECHT in 1848 gehouden, inaugurele rede: DE HARMONIE VAN HET DIKRIJKE LEVEN EN DE OPENBARING VAN WETTEN, deze woorden: „Wie zou een doe- luloft in de harmonie der stoffelijke wereld nij plaatse het in de eigenschappen der grond- stoffen en grondkrachten... En wanneer eens door een alwijze Almacht die stoffen en krachten met een bepaald doel in het aanzijn geroepen, en in hare eigenschappen de voor- waarden voor de geheele toekomst werden weggelegd, dan stroomt ook geen druppel bloeds onder doel door onze aderen — maar het is een doel, dat buiten de wetenschap ligt der natuur.“

In dit zijn derde hoofdstuk over het ont- staan der „organen“ stelt BUTTENDIJK eveneens de „mechanistische“ verklaring tegenover de „vitalistische“, en bepaaldelijk de „Neo vitalis- tische“ zoals die wordt voorgedragen door DRIESCH, privaatrecht te HEIDELBERG. De hypothese van deren, door v. HARTMANN bevestigde geleerde omtrent het bestaan in de levende stof van een „doel“ in zich dragend en verwerkend principe, dat bij het ontstaan der „organen“ zou zagen, door ook op het ontstaan der „organen“ determinerend of doel bepalend in te werken, en welk principi- DRIESCH dan, naar analogie met de menselijke psyché of ziel, of een „psyché“ of met een „ziel“, *enteliche* noemt, — wordt eerst door BUTTENDIJK onjuust beschreven.

Dan onderwerpt hij deze hypothese van DRIESCH aan een kritiek, en het resultaat daarvan is dan, dat, wil het ontstaan der organen bij de wording van het individu zijn voldoende ver- klaring vindt in mechanische, dat is weer blind werkende chemisch-fysische processen in de levende stof, — voor het met DRIESCH aannemen van een daarbij „slechtschik“ of determineren- den factor in die stof, geen voldoende grond aanwezig is. Op deze beschrijving en kritiek hier dieper in te gaan, is onnodig. Mocht ik daarvoor bij mijn lezers belangstelling hebben gewekt, dat mag ik ze verwijzen naar het essay zelf; naar het tijdschrift van DE CHRISTELIJKE VERENIGING VAN NATUUR- EN GENESKUNDIGEN IN NEDERLAND, dat de SCHETS EENER ANALYSE DER FUNCTIES VAN ORGANEN EN ORGANISMEN opnaam.

Toch mag ik hier niet nalaten er op te wijzen, dat, waar BUTTENDIJK, zoo de functies als het ontstaan der organen, uit blind of mechanistisch werkende chemisch-fysische processen in de levende stof meent te moeten verstaan, hij, zoo als trouwens reeds mijn instemming-aanbaler der boven vermeldde woorden van DONDERS doet vermoeden, — daarmee allerminst de „doel- matigheid“ van het natuurgebeuren bedoelt te ontkennen.

In mijn derde en laatste artikel over zijn essay zal ons dit nog duidelijker uitkomen.

Maar ik wil reeds hier aanhalen zijn woer- den, die ik lees op p. 48: „Wij weten, dat de doelmatigheid der wereld door den per- soonlijken Schepper daarin is weggelegd. Over de wijze waarop dit is geschied, kan ons alleen algemeene en bijzondere openbaring onder- richten. Wel weten wij de Almacht en Alwijshed van den Schepper en vermoeden dus, dat voor- zoover de Schepping aan de bedoeling van den Schepper beantwoordt, deze door God gepre- formeerd en gepredestineerd kan en moet zijn.“

## Uit de Perg.

In de Nieuwe Haagse Courant van 20 dezer las men onder den titel: Tot het oude standpunt teruggekeerd, dit interessante artikel:

Dat de Liberalen het krachtig voortdringen van de Zending in onzen Archipel trachten te verhinderen, ligt geheel in de historische lijn hun- ner partij.

Toon het een ogenblik schen, alsof ook hun sympathie voor de kerstening van Indië gewonnen

was, kwam die houding in botsing met hun ver- leden.

Nu blijken ze weer tot het oude standpunt terug te keeren.

Trouwens; wie, die hun politiek in Nederland kent, zou zich over hun houding ten opzichte van de zending verwonderen? Was het niet reeds in 1844, dus voor nu zeven- tig jaren, zoo, dat „wanneer christelijke javer voor eigen rekening het oprichten van scholen (in Indië) versocht heeft, dit toegestaan is, onder voorwaarde, dat de schoolboeken niet zouden strijden met de godsdienstige leerstellingen der ouders; dat er niets zou geleerd worden hetwelk voor afge- dienden van Mahomedanen hinderlijk zou kun- nen zijn; dat het schooloerzicht niet in tegenspraak wezen zou, of met het begrip dat de Godheid hou- en steen is of met de leer, God is één en Mahomed is zijn Profeet“ (Groen van Prinsterer: Evan- gelieprediking op Java).

„n, me ging nog verder. Groen verhaalt, dat, toen nabij Soerabaja de inwoners van een Javaansch dorp om Bijbels en om een Christen-leeraar had- den gevraagd, de Resident hun toegedrukt heeft: „blijft zoals gij zijt, gij behoeft geen anderen godsdienst te hebben“.

Zelfs is de voorstelling, alsof de Mahomedaanse wereld uit zich zelf hoog genoeg staat en geen Christelijke invloeden van noodde heeft, reeds toen maals gegeven. Ook in 1844 werd al gezegd, dat de bemoeiingen van christelijke zendingen, „sloffe- lijke waar het woeste Heidenen geldt, minder noodig gerekend konden worden voor de Mahomedan- den, door wie met ons één God en Vader aangebe- den, met ons dezelfde deugd en zedelijkheid in werking gebracht wordt“.

Toen Amerikanen, afstammelingen van oud-Hol- landse geslachten, zich bereid verklaarden om op eigen kosten een aanzienlijk getal Evan- gelie-dienaren naar een kolonie te zenden en aldaar te onderhouden, werd dat aanbod ook en- keld beantwoord. „Er zijn, zoo schreef Groen, schervaren opgeworpen, die gerekend konden wor- den aan weigering gelijk te staan, en de Ameri- kanen, teruggevoerd en ontmoedigd, is naar de zijnen wedergekeerd met het bericht, dat Neder- land niet meer het land der Vaders was.“

Allen op Borneo mocht, en dan nog alleen onder allerlei knellende bepalingen, gearbeid wor- den.

Natuurlijk beriep men zich ook toen op staat- kundige bezwaren. „De Evangelie prediking wekt misnoegen, opstand onder de Javaansche bevol- king. De kolonie gaat verloren, zoo de Evangelie- prediking vrij is.“

Maar reeds voor 70 jaren heeft de stichter der ant. partij, over deze bezwaren recht gedaan. Immers hij schreef: „De oppervlaktigheid van der- gelijke beweren valt in het oog. Wie met de geschie- denis en de gesteldheid van het Oosten eeniger- mate bekend is, weet dat de prediking van het Woord door eenvoudige zendingen niet gewoon is den gewapenden tegenstand der bevolkingen te we- ken; dat de oorlogen op Java niet door te ver ge- dreef christelijke javer zijn ontstaan; dat zich ook daar, volgens het eenstemmig getuigenis van hen die met de inlanders van nabij kennis hebben gemaakt, behoefte aan begrippen beter dan de hunne open- baart; dat de behoefte, v onder de nabijheid van menigen Europeaan, door wiens gedrag de naam des Heeren wordt onteerd en gelaet, en bij het aanschou- ven van het wesen en de vruchten van een waar- chig christelijk geloof, nog veel sterker en levendi- ger zou worden gevoeld.“

Zoo streed reeds voor bijna drie kwart eeuw Groen van Prinsterer voor het goed recht der zending tegen den weerzin, die zich bij de libera- len openbaarde.

Afkeer van den zendingarbeid zit onze libera- len dus in het bloed. 't Is niet van vandaag of gisteren, dat zij er zich tegen kanten.

Het kan ook niet anders.

Hoe zouden zij, die in de staatkunde slechts leven willen bij het licht der Rede, eerbied kun- nen koesteren voor het bevel van Christus: Predikt het Evangelie aan alle creaturen?

Men wete het daarom wel. Herleving van het liberale regime zelf voor onze zending bange dagen.

Men lette slechts op de historische lijn der libe- rale Staatkunde, die omtrents het jaar 1900 een om- boog, maar nu weer in de oude richting loopt.

Dit is ook onze overtuiging.

Zelfs in landen van den Islam, die veel prikkelbaarder zijn, zoals Anatolië, is van een actie van het Mahomedanisme tegen de mis- sionaire scholen zoo goed als niets te bespeuren. En wat is niet de kalme van den Javan, verge- leken met de overgevoelheid in Klein-Azië?

Van den Bisschop van Oxford meldde de N. Rot. Crt. de vorige week dit:

De menschen voelen eerst iets voor een zaak, als zij er iets voor moeten offeren. Dat bekende verschijnsel past de Anglikaansche bisschop van Oxford ook op kerken toe. Hij is liberaal, gelijk de bisschop van Hereford, en heeft met dezen in het Hoogerhuis voor de Welche kerkwet gestemd. In het debat heeft hij gezegd, dat de Engeli- sche Kerk, waartoe hij behoort, geen kerk van de armen is. Dat heeft tot misverstand geleid. Men meende, dat hij bedoelde: de Engeli- sche kerk doet niet veel voor de armen.

In de Times maakt hij zijn bedoeling nu duideli- jk. Zeker weet hij, dat een aanzienlijk gedeelte van de armenzorg door geestelijken en leken van de Engelse Kerk wordt verricht. Hij bestrijdt echter de bewering, dat een rijke staatskerk een kerk van de armen is, omdat zij de armen kosten- loos godsdienst kan brengen. Intendeel zijn de kerken of godsdiensten, die bij uitzondering godsdiensten of kerken der armen mogen heeten, meest die, die het meeste eischen van die tot hen behooren of willen behooren, soewel geestelijk als financieel eischen. De menschen stellen den god- dienst op prijs waar zij voor moeten offeren, in geld of moeilijke daden van gehoorsaamheid. Dat de Kerk van Engeland geen kerk der armen is, komt hiervandaan, dat zij de menschen een god- dienst schenken aan die bidden die hun niets kost. Zij ziet dat nu in, en gaat anders doen.

Dit oordeel staat hoog. Een Kerk, die geestelijk zwak, door Staatsgeld zich stijven wil, verloopt in ongezonde tactiek. Ook in de Kerk geldt 't: Een lid dat niet betaalt, leeft niet.

In de Waarheidvriend schrijft de redactie:

Dom of slecht? In de Nederlander was dezer dagen, onder het opschrift dom of slecht? het volgende bericht te lezen:

In de Ned. Herv. Kerk te Ede (G.) werd J. Zondag door den leeraar Ds. J. Ph. Schippers der gemeente bekend gemaakt, dat Donderdag 13 Februari voor haar zou optreden Ds. Drenth, geestelijk verzorger in het gesticht voor krank- zinnigen te Wolfheze.

Zeer voegde aan deze mededeeling toe, dat, hoewel Ds. Drenth behoorde tot de Gere- formeerde Kerk, dit toch zeker geen bezwaar zou zijn, in grooten getale op te komen, waar het hier gold het bepleiten van een zaak, die de liefde behoort te hebben van panich de Christenheid in Nederland, onverschillig tot welk kerkgenootschap zij behooren.

In verband met deze verklaring van den pre- dikant vindt men heden in een te Ede verschij- nend blad de volgende advertentie:

Lidmaten der Ned. Herv. Kerk!

Zondagmorgen werd in de Ned. Herv. Kerk te Ede bekend gemaakt, dat de Doelzinnige of Geref. Predikant Ds. Drenth van Wolfheze voor de Herv. Gemeente op zal treden. Toont door

uw thuishijven dat gij met zulk een predikant niet tevreden zijt.

Blijft thuis!

Vele leden der Ned. Herv. Kerk. Waar moet zulk heen? Ja, waar moet zulk heen? Is het niet verschrikkelijk, dat men zoo dom en zoo slecht is? Dat men zoo selt en speelt met onze Hervormde Kerke? Wacht u voor zulke slede! 't Zijn wolven in schaapskleeven. Gelukkig kunnen we mededeelen, dat de lesing van Ds. Drenth is doorgegaan, dat er een flinke opkomst was, een aandachtig gehoor — terwijl de collecte voor Wolfheze ruim f 60 opbracht. Zoo moet men eigenlijk die z.g.n. vrienden van de Herv. Kerk om de ooren slaan. Dat helpt nog eens!

En er onder stond:

Wijls en goed?

Ds. Lingbeek van Spijk, die de Vragenbuss in De Geref. Kerk, het orgaan van de Confessioneele vereniging, verzorgt, ootving een vraag ter beant- woording, die betrekking had op den Geref. Zen- dingsbond.

Do vraag luidde — of neen! 't is geen vraag De verklaring van een stenderende luidde (typisch om zoets in de Vragenbuss te plaatsen; de Vragen-beantwoorder moet er wel met heel 'n hart bij gevallen zijn, anders had het dennoos eenvoudig als ingetogens kunnen worden opge- noemen) de verklaring luidde: men wordt gewaar- schuwd, dat men toch in plaatsen, waar de Ker- confessional is, geen gehoor gave aan de uitnodiging om eens een domine te laten optre- den om een bidstond te houden voor den Gere- formeerden Zendingbond of iets dergelijks.

't Schijnt zoo onschuldig, zoo'n bidstond voor de Zending, schrift lezender, maar in waarheid is 't een propagandamiddel voor de Neo Calvi- nistische of Kuiperiaansche richting in onze kerk. En als men eenmaal in een gemeente zulk een bidstond heeft toegelaten, dan heeft men er de poppen aan het dansen.

Dom of slecht? zou de Nederlander er misschien boven gezet hebben.

Ds. Lingbeek zet er niets boven.

Maar hij zet er een antwoord onder.

Een antwoord — op de waarschuwing.

En het antwoord is, dat de waarschuwing wijf en goed is!

Wat Ds. Lingbeek schrijft:

Antwoord. Wat wij uit zulke en dergelijke mededeelingen opmerken is, dat 't weer net gaat als in de dagen vóór het uitbreken der Doleantie. De agenten reisden toen rond om voor de Vrije Universiteit een spreekbeurt te vervullen. Stond nu een predikant daarvoor zijn kansel af, dan was zijn carrière gemaakt. Zijn naam werd inge- boekt in het stamboek, en het duurde niet lang of het beroep naar een betere plaats, misschien wel naar een groote stad, volgde.

Die propaganda voor de Vrije Universiteit deed dus tegelijkertijd dienst als middel om een partij in de kerk en in elke gemeente te orga- niseren en staker ter Doleantie te leiden. Als iets dergelijks schijnt nu de Gereformeerde Zending te moeten dienst doen.

't Is misschien door die geschiedenis uit Ede, Maar ons pen is geneigd om hier boven te zetten: dom en slecht?

En om er onder te zetten: waar moet zulk heen?

Een min of meer officieel advies van den kant van de Confessioneele vereniging...

## Officiële Berichten.

De classe Rotterdam heeft in hare vergadering van 25 Februari 1913, den heer Hendrik van Haerlem, candidaat in de H. Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit, na gehouden praeparatoir examen, beroepbaar verklaard in de Gerelormeerde Kerken.

Namens de classe voormeld, C. B. SCHONMAKERS, scriba.

Rotterdam, 26 Februari 1913.

Kort verslag der gehouden Classis- vergadering te Dordrecht op 6 Februari 1913.

Ds. H. G. de Jonge opent in plaats van Ds. Hey, die nog afwezig is, namens de roepende kerk van Dordrecht de vergadering, laat zingen Ps. 119: 17 en leest Ps. 119: 33—48.

De credentiaelen worden ondersocht; Ds. Warner is afwezig. Ds. Hepp al later ter ver- gadering komen. De verg. wordt geconstitueerd en het moderamen neemt zitting.

Præses is Ds. Hey, Ass. Ds. de Jonge, Scriba Ds. Mullik.

De notulen door den actarius gelezen, worden onveranderd vastgesteld.

Ingekomen stukken: Een schrijven van een br. uit S. Aan dien br. wordt gelegenheid ge- geven zijn protest toe te lichten. De classis is van oordeel, dat de toepassing van Art. 37 D. K. de bezwaren van dien broeder zou doen vervallen.

Voorts wordt gelezen een schrijven van br. 't H. uit A., o.a. met de mededeeling, dat hij zich op de Prov. Sya. beroept.

Ter klassieke tafel is een schrijven van een br. uit D. In verband hiermee wordt gehoord het rapport van de kerk van Dordrecht, waarna de Classis besluit den broeder te berichten: dat de Classis de aanbeveling van de Cl. W. niet kan overnemen, en dat de cl. Dordrecht niemand dan na gehouden examen het recht geven kan tot het houden van Bijbeloefeningen.

Voorstellen: De kerk van Molensgraaf-Brandwijk vraagt: zijn de kerken bereid steun te bieden aan de uitgave van een Kerkbode voor de kerken der Cl. Dordrecht en Gorcum?

Over deszelfde materie is een schrijven van de Cl. Gorcum. Zij verzoekt samenwerking inzake het uitgeven van een Classieke Kerk- bode en verzoekt dat de Cl. D. enige Depu- taten benoeme om met hare Deputaten een voorloopige regeling te ontwerpen.

Besloten wordt op de vraag van de Cl. G. niet in te gaan, en aangehouden een voorstel: de Cl. besluit een commissie te benoemen om haar van advies te dienen in zake het op- richten eener Kerkbode van of voor de Cl. Dordrecht. Tot leden der commissie worden aangewezen D.D. Meynen, Koelwijn en Meulink.

Uit de regeling der vacature-beurten blijkt, dat 't Gravendael in April door Ds. Schoe- makers, in Mei door Ds. Voogel zal gediend worden, en dat Ds. Vonckenberg in Maart en Ds. Meulink 30 April de kerk van Suedrecht zullen helpen.

Bij de rondvraag vraagt de kerk van Br. of een kind van 9 jaar nog als onmondig kind des Verbonds gedoopt kan worden, wat door de Cl. bevestigend wordt beantwoord; vraagt de kerk van D. om met een br. binnen drie maanden te mogen voortvaren met de censuur, door zijn naam te noemen, welk advies gegeven wordt.

Ook de kerk van M. vraagt en ontvangt een advies.

Naar aanleiding van de vraag der kerk van Zw., zal de vergadering rekening en verant- woording van den quaestor ontvangen, wat door omstandigheden een vorige maal niet kon ge- schieden.

De kerk van N. Lekkerland zal de kerken der Cl. Dordrecht tegen 8 Mei ter vergadering oproepen.

Namens de Classis Dordrecht, H. MEULINK, Scriba.

## Buitenland.

### Gemeenjd Nieuws.

Dr. Sun Yat Sen over opium. De gewonen pre- sident der Chinese republiek, Dr. Sun Yat Sen, heeft het volgende manifest tot het Engelsche volk gericht:

Opium is een groote ramp voor China geweest. Het heeft meer ons volk verwoest dan oorlog, pestilentie of hongersnood. Ofschoon ik beweet dat het de voornaamste zaak is dat de opiumteel in China uitgeroeid wordt, toch zal men begrijpen dat dit moeilijk gaat, wanneer niet te gelijk het verkeer en het verhandelen van het vergif ver- hoed wordt. Op het huidige ogenblik kunnen wij dit niet doen door een verdrag met Engeland. Met dankbaarheid erkennen wij gij in het ver- leden voor mij en voor mijn land gedaan hebt, verzoek ik uw verdere hulp om deen zondigen handel te doen eindigen, nu wij bij het begin staan van ons nieuw nationaal leven. Wij vragen aan u in den naam van de menscheleijkheid en in den naam der gerechtigheid, dat gij ons het recht geeft in ons land het verkeer van dat vreemdel- vergif te verbieden, zoowel van dat wat in ons land als wat daarbuiten geteeld is. Ik verzoek dit van u, volk van Engeland. Men heeft getracht de meening ingang te doen vinden, dat in China opium verbouwd wordt en dat het daarom toch niets baat of er geen opium uit Engelsch Indië in China wordt ingevoerd. Doch het feit dat hier en daar in China menschen gevonden worden die opium telen (welke echter door de regering, wan- neer deze er kennis van krijgt, waar gestraft worden), is geen vrijbrief voor Engelse hande- laren om in China nog meer van het verderfelijke bedwelmingsmiddel in te voeren.

WINCKEL.

## Voor Kinderen.

### HET GOEDE DEEL.

XXXVI.

UITGEVEREN.

De herfst van het jaar 1645 was aangebroken. Het bosch en de hoogvlakte pikten in heerlijke najaarsint. Heel de natuur rondom Rothenfels ademde rust en vrede.

Toch was dit slechts schijnbaar soo. Want mocht ook al hier niet de verrelende oorlog gevoerd worden, die nu trouwens zijn einde naderde, in vele harten en huizen waren vrede en rust ver.

Op het kasteel heerste reeds in den morgen van een helderen dag een ongewone beweging. Bedienden liepen af en aan en brachten groote pakken naar beneden. Kostbare maten en de- den van hun plaats genomen om daar niet weer te keeren. Schilderijen en portretten die wellicht reeds een paar enwen de wanden versierd hadden, werden voorrighig afgenomen, omwonden en in kisten gepakt. In verscheidene vertrekken van het slot was het reeds tamelijk ledig geworden.

Voor de slotpoort stonden ettelijke wagens, elk met twee paarden gespannen. Boven uit den omtrek hielden er de wacht bij. Telken verscheen de huismeester van het kasteel om zijn bevelen te geven. Bedienden droegen pak- ken en kisten aan, en plaatsten die in de wagens.

„Wat gebeurt hier? Gaat de graaf tegen de winter verhuizen? vroeg een man, wiens kleding en tash hem deden herkennen als den postbode. Zulk een kwam in die dagen althans op kleine plaatsen niet op vaste tijden. Hoogstens een of tweemaal per week in groote steden. Thans had men hem het laatst hier gezien vóór een paar weken.“

„Helaas ja“, antwoordde de aangesproken boer die bij een der wagens stond. „Ik vrees daar dat het voor langer zal zijn dan een winter.“ „Ik begrijp het best“ zei de postbode. „Het zal u wel heet en vooral mevrouw de graaf op den duur wat eenzaam zijn in deze streken zoo midden in de bosschen.“

„Dat kan wel wezen“ antwoordde de boer voortzichtig. „Bijkaars wilde hij niet alles zeggen wat hij dacht of wist, want de postbode stond in dienst der regering en hoe dese over den heer Van Rothenfels dacht was welbekend.“

„En waartoe verhuist de graaf?“

„De bode begreep, dat hij hier niet veel wijzer zou worden. Hij groette dus en stapte voort naar het kasteel om zijn brieven af te geven, waarbij hij gesch